

DE ZWARTE OOIEVAAR (*CICONIA NIGRA* L.) IN NEDERLAND

II

door

W.G. VERGOOSSEN
Brugweg 20
6102 TK Echt

Inleiding

In het navolgende artikel wordt het voorkomen van de Zwarte Ooievaar in Nederland in 1979 en 1980 besproken. Enerzijds als een logisch vervolg op een eerder in dit tijdschrift verschenen artikel over deze soort (VERGOOSSEN, 1980), anderzijds vanwege het bijzonder groot aantal waarnemingen in deze periode.

De waarnemingen werden verkregen uit de waarnemingsrubrieken van diverse vogeltijdschriften en uit het archief van de Vogelstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Met nadruk zij hierbij vermeld, dat waarschijnlijk **niet alle** waarnemingen werden doorgegeven en/of gepubliceerd in de diverse rubrieken en dat dit overzicht als zodanig dus ook **niet** volledig is.

Resultaten

In het eerste artikel over de Zwarte Ooievaar werd gebruik gemaakt van 223 waarnemingen, die zowel betrekking hadden op de vorige eeuw als op de huidige (en wel tot en met 1978). Uit de jaren 1979 en 1980 werden resp. 29 en 12 waarnemingen verzameld, waarmee ze tezamen 15.5% van het totaal aantal waarnemingen voor hun rekening nemen. Een niet gering percentage, dat voor het grootste deel door 1979 (= 11%) bepaald wordt. De waarnemingsplaatsen van *Ciconia nigra* in beide jaren zijn op het kaartje ingetekend. Duidelijk is te zien, dat het merendeel van de waarnemingen in het noordelijk deel van Nederland gedaan werd. De verspreiding is mogelijk te wijten aan een 'stuw' langs de kust.

Het aantal exemplaren bedroeg in 1979 10-16 en in 1980 11-14. Ook dit is aanzienlijk hoger dan in voorgaande jaren en kan misschien verklaard worden door de natte zomers in beide jaren, waardoor de broedsels mislukten. De ooievaars zijn vervolgens eerder aan het zwerven en/of terugtrekken begonnen. De waarneming van 6 adulte naar ZO trekkende Zwarte Ooievaars op 23.07.80 (!) te Maastricht lijkt hierop te wijzen. Overigens was het

ook voor de Witte Ooievaar (*Ciconia ciconia*) in beide jaren, wat broeden betreft, belabberd (zie JONKERS, 1979 en 1980).

Als **uiterste data** werden genoteerd:

1979 - eerste waarneming:

14.04 t/m 18.04 1 ex. in de Groetpolder tussen Schagen en Middenmeer (Vj 27 (4): 201). Tevens de vroegste waarneming van deze eeuw;

- laatste waarneming:

21.09 2 ad. te Hellum (DB 1(4): 125);

1980 - eerste waarneming:

31.05 1 ex. op Texel (DB 2(2): 74);

- laatste waarneming:

25.08 2 ex. in het Verdrongen land van Saeftinghe. Deze bleven 4 dagen (DB 2(3): 116).

De meeste waarnemingen (49%) zijn weer afkomstig uit de maand augustus, waarin de piek in de derde week ligt (zie ook VERGOOSSEN, 1980).

Tot 1979 waren er 6 **juli-waarnemingen** bekend.

Waarnemingen van de Zwarte ooievaar, *Ciconia nigra* L., in Nederland; ● = 1979, ★ = 1980.

Hieraan kunnen de volgende toegevoegd worden:

1979 - eerste week:

1 ex. trekkend over duinen bij Castricum (DB 1(1): 30);

- 11.07:

1 ad. hele dag aanwezig in de Spurkt te Venray (arch. VSG);

- 14.07:

2 ad. in de Spurkt te Venray (arch. VSG).

1980 - 23.07:

6 ad. over Maastricht (NHM 69(9): 162).

De grootste groep Zwarte Ooievaars bestond in 1979 uit 4 ex. (19.08 te Geldermalsen) en in 1980 uit 6 ex. (zie boven). De meeste dieren werden solitair (78%) of in paren (15%) gezien.

In Limburg werden naast voornoemde nog de volgende waarnemingen gedaan:

— 14.08.79:

1 juv. overtrekkend te Boukoul-Swalmen. Later ook gezien boven de Linnerweerd (arch. VSG);

— 29.08.79:

1 ad. over de Grote Heide te Venlo (arch. VSG).

Literatuur

JONKERS, D.A. (1979): de Ooievaar in 1979 in Nederland. Het vogeljaar 27(6): 286-292.

JONKERS, D.A. (1980): Resultaten van de ooievaarscensus in 1980. Het vogeljaar 28 (6): 301 - 306.

VERGOOSSEN, W.G. (1980): De Zwarte Ooievaar (*Ciconia nigra* L.) in Nederland. Natuurhistorisch Maandblad 69 (8): 152-157.

Summary

In 1979 and 1980 resp. 29 (concerning 10-16 ind.) and 12 (concerning 11-14 ind.) observations were done on Black Storks (*Ciconia nigra* L.) in the Netherlands.

In both years high numbers, which are possible caused by the wet summers, unsuccessful broods and a therefore earlier migration. The record of 6 ad. Black Storks migrating SE on 23.07.80 at Maastricht seems to confirm this.

Extreme data in 1979: 14.04 (earliest record this century!) and 21.09. In 1980: 13.05 and 25.08. Most observations were done in august (49%) There are 4 new records for July.

The vast majority of the observations relate to 1 or 2 birds (resp. 78% and 15%). From the province of Limburg there are 5 new records.

UIT DE FLORA VAN LIMBURG

Waarnemingenrubriek van de Plantenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap onder redactie van D. Th. de Graaf, Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 6-7, 6211 KJ Maastricht, tel.: 043-13671.

Hieracium bauhini Bess. Kiezelgroeve te Overbunde in hok 61-18*, H. Hillegers, 16-9-'62.

Hieracium murorum L. **Muurhavikskruid**. Vele exx. op mergelmuur en aan bosrand aan de Plenkertstraat in hok 62-22*, J. Cortenraad, 20-6-'80.

Hyoscyamus niger L. **Bilzenkruid**. Langs weg naar Roermond te Asselt op ruderaal plaats in hok 58-34, H. Hillegers, 2-6-'58.

Hypericum humifusum L. **Liggend hertshooi**. Te Bunde langs bovenrand kiezelgroeve op plateau in hok 61-18, H. Hillegers, 14-9-'62.

Hypericum pulchrum L. **Fraai hertshooi**. Schinveldse bossen in hok 60-44*, G. v.d. Mast, 25-9-'80; in het Vylenerbos op droog stenig terrein op kapvlakte in hok 62-44*, H. Hillegers, VIII-'61; langs paadje door gekapt bosperceel te Meerssen in hok 62-11* (inmiddels verdwenen), J. Cortenraad, VII-'73.

Impatiens glandulifera Royle. **Reuzenbalsemien**. Maasoever te Itteren in hok 61-18, H. Hillegers, 24-6-'61.

Impatiens noli-tangere L. **Groot springzaad**. Houthem-Ravensbosch, langs beekje in hok 62-12*, J. Cortenraad, VII-'75.

Impatiens parviflora DC. **Klein springzaad**. Stadswallen te Maastricht bij "Vief Köp" in hok 61-28, H. Hillegers, 19-7-'57.

Lactuca serriola L. **Kompassla**. Ruderaal terrein en tuintjes bij Molenhoek in hok 46-13*, D. Visser, 1980; op diverse ruige terreinen, speelplaatsen en in tuintjes in Maastricht in hok 61-28, 61-18 en 61-27*, eveneens op diverse plaatsen in de hokken 62-21* en 62-22*, W. v.d. Coelen en H. Hillegers, 1980; Op braak liggend terrein aan mergelgroeve Curfs, vele exx. in hok 62-21*, J. Cortenraad, 18-7-'80; Tussen de straatstenen in Wolder in hok 61-27, H. Poels, zomer '80; Te Echt-St. Joost vele tientallen exemplaren in jonge sparrenaanplant in hok 60-13*, J. Cortenraad, VIII-'80.

Lathyrus aphaca L. **Naakte lathyrus**. Wegberm te Walem in hok 62-22, H. Hillegers, 13-6-'60.

Lathyrus tuberosus L. **Aardaker**. Op vroegere vuilnisbelt aan de olieberg in hok 62-11* (inmiddels verdwenen), J. Cortenraad, VII '75; Enkele exx. langs de weg langs zwembad te Meerssen in hok 62-11*, W. v.d. Coelen, 1980; op de dijk bij de sluis van Borgharen langs het Julianakanaal in hok 61-18*, H. Hillegers, 9-8-'56.

Legousia hybrida (L.) Delarbre. **Klein spiegelklokje**. Vlak bij de Nederlandse grens in het Vaalser kwartier (D.) in hok 62-34, H. Hillegers, VIII-'61.